

цієнтом детермінації, а їх значення становлять $R=0.365$ та $R^2=0.133$ відповідно, що свідчить про наявність залежності між визначеними показниками.

Висновки. У ході проведеного дослідження визначено фундаменталізм прояву та значимість показника політичної непередбачуваності за формування фінансового клімату території. Запропонований системний і комплексний характер оцінки та представлення показника політичної непередбачуваності в системі формування фінансового клімату території, що дасть змогу інвесторам і страховикам інтегрально оцінити конкурентні переваги як держави, регіону та території, а також визначити ймовірні ризики і загрози прийняття управлінських рішень щодо вкладання коштів в різноманітні інвестиційні програми під тиском політичних змін.

Окрім цього, пропонується підхід щодо оцінювання політичної непередбачуваності як домінант фінансового клімату території доцільно враховувати у прийнятті управлінських рішень щодо прогнозування і здійснення кардинальних перетворень (реформ), особливо в частині регіонів України, що належать до кризового блоку політичної непередбачуваності. Загострення ситуації в цьому блоці за необґрунтованих управлінських рішень може призводити до значних політичних і фінансових потрясінь та дестабілізуюче впливати як на дотримання конституційності, збалансованості фінансової системи території, так і на формування державотворчого патріотизму нації в кількісній складовій.

Література

1. Карпінський Б.А. Фінансовий клімат території: теоретичні основи та концепція оцінювання (Ч. I) / Б.А. Карпінський, В.О. Григоренко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 11-12(I). – С. 91-94.
2. Карпінський Б.А. Фінансовий клімат території: теоретичні основи та концепція оцінювання (Ч. II) / Б.А. Карпінський, В.О. Григоренко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 11-12(II). – С. 33-37.
3. Карпинский Б.А. Стратегиология развития экономической системы государства: основы, финансовые вызовы, диспропорции // Финансовое управление развитием экономических систем : монография / О.О. Ардасова, Д.А. Демин, Б.А. Карпинский и др.; под общ. ред. С.С. Чернова. – Новосибирск : Изд-во СИБПРИНТ, 2012. – С. 269-289.
4. Карпінський Б.А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння : монографія / Б.А. Карпінський. – Львів : Вид-во "Логос", 2005. – 496 с.
5. Карякин М.Ю. Страхование политических внешнеторговых операций и международных инвестиций / М.Ю. Карякин. – М. : Изд-во "Авуар консалтинг", 2002. – 144 с.
6. Пшик Б.І. Фінансово-кредитні відносини в Україні: становлення, розвиток, напрями вдосконалення : монографія / Б.І. Пшик; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2011. – 551 с.
7. Alesina A. The Political Economy of Growth: A Critical Survey of the Recent Literature / A. Alesina, R. Perotti // World Bank Economic Review. – 1994. – Vol. 8. – Pp. 351- 371.
8. Berne R. The Fiscal Analysis of Governments / R. Berne, R. Schramm. – Englewood Cliffs N.J. : Prentice-Hall, 1986. – 431 p.
9. Drazen A. Political Economy in Macroeconomics / A. Drazen. – Princeton, N.J. : Princeton University Press, 2000. – 560 p.
10. Encyclopedie de L'Assurance / Sous la direction de F. Ewald et J-H Lorenzi. Article "Risques politiques" de L. Habib-Deloncle. – Paris : Economica, 1998. – 1260 p.
11. Karpinski B. Influence of global financial challenges on balanced state financial system / B. Karpinski // Rynek kapitałowy a koniunktura gospodarcza 2010: perspektywa makroekonomiczna; pod redakcją Andrzeja T. Szablewskiego, Marka Martina. – Łódź : Politechnika Łódzka, 2011. – S. 85-106.
12. Lambert J.-P. Operations internationales et risque politique / J.-P. Lambert. – Paris : L'Argus, 1984. – 324 p.

13. Nollenberger K. Evaluating Financial Condition: A Handbook for Local Government / K. Nollenberger, S.M. Groves, M.G. Valente. – Washington, DC : International City, 2003. – 224 p.

14. Vahabi M. Integrating social conflict into economic theory / M. Vahabi // Cambridge Journal of Economics. – 2010. – № 34. – Pp. 687-708.

15. World Development Report 2011: A Better Investment Climate for Everyone. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.data.worldbank.org/data-catalog/wdr2011>.

Карпинский Б.А., Григоренко В.О. Политическая непредсказуемость – характерная доминанта фінансового климата территории

Синтезирован инструментарий оценивания проявления политической непредсказуемости как доминанты финансового климата территории. Отмечено, что бедные государства с низкими темпами роста подвержены проявлению политической нестабильности, в то же время развитие государства с высокими темпами экономического роста тяготеют к политической стабильности. Осуществлено рейтинговое регионов Украины по блокам политической непредсказуемости, основываясь на методе блочного (кластерного) ранжирования. Предложено учитывать особенности проявления политической непредсказуемости при принятии управленческих решений различного уровня, в частности, реализации кардинальных преобразований (реформ).

Ключевые слова: политическая непредсказуемость, финансовый климат, метод блочного ранжирования, финансовая система, территория, показатель, доминанта.

Karpinsky B.A., Grigorenko V.O. Political Unpredictability as the Dominant Characteristic of the Territory's Financial Climate

Some evaluation tools for manifestations of political unpredictability as a dominant for the financial climate of the territory are provided. Poor countries with low growth rates are stated to be a subject to the manifestation of political instability, while the developed countries with high economic growth rates tend to be politically stable. Ratings of Ukrainian regions for the unpredictability of political blocs are done based on the method of block (cluster) ranking. Particular manifestations of political unpredictability are suggested concerning taking managerial decisions at various levels, in particular the implementation of fundamental reforms (reforms).

Key words: political unpredictability, financial climate, the block method of ranking, financial system, area, indicator, dominant.

УДК 330.142.211:332.1

Ст. наук. співроб. І.В. Андел, канд. екон. наук –
Інститут регіональних досліджень НАН України

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ

Запропоновано методи вибору пріоритетних видів економічної діяльності виробничої сфери регіону для першочергового інвестування в умовах кризи, зниження прибутків, власних коштів у підприємств для фінансування інвестицій в оновлення основного капіталу. Здійснено оцінку економічного зростання на підприємствах видів економічної діяльності виробничої сфери регіону за ефективністю використання інвестицій та за формулою економічного зростання на прикладі Львівської області, України. Використання запропонованих методів вибору пріоритетного інвестування видів економічної діяльності сприятиме підвищенню ефективності використання інвестиційних коштів підприємств виробничої сфери регіону.

Ключові слова: інвестиційні кошти підприємств, оновлення основного капіталу, виробнича сфера регіону, економічне зростання.

Оновлення основного капіталу залежить від ефективності його використання, а також від кризових процесів в економіці. Сповільнення розвитку економіки під час кризи призводить до зменшення прибутків, а отже – до зменшення інвестиційних ресурсів, зниження інвестицій в основний капітал, що, водночас, спричинює сповільнення розвитку підприємств, зниження їх доходів. Утворюється замкнуте коло, потрібно шукати способи виведення економіки із стагнації. У цих умовах дуже гостро постає питання управління використанням інвестиційних коштів підприємств регіону з метою оновлення основного капіталу підприємств, зокрема підприємств виробничої сфери.

У сучасних умовах проблема ефективного використання основного капіталу регіону визначається процесами реформування вітчизняної економіки. Особливо актуальною ця проблема є у виробничій сфері, тому що тривалий час у процесі ринкових перетворень економіки виробничої сфери питанням відтворення основного капіталу приділяли недостатньо уваги. Дослідженням поняття основних засобів займалися такі учені, як М.І. Бойко, Г.М. Білоусенко, М.Г. Вайнер, М.Я. Дем'яненко, Л.П. Деркач, А.Г. Сльцов, Е.А. Іванов, Н.С. Калита. Проблеми організування основних засобів у виробничій системі вивчали професори М.І. Іванов, Й.М. Петрович, О.П. Сидоров, І.Б. Швець та ін.

Власні кошти підприємств завжди були найважливішою і найбільшою складовою у інвестиціях в основний капітал, також вони завжди були найважливішим джерелом фінансування оновлення основного капіталу виробничої сфери регіону. Виробнича сфера відіграє значну роль у економічному розвитку регіону. У економічній літературі є різні визначення терміна виробнича сфера, зокрема, в економічній енциклопедії Словopedia є таке визначення: "Виробнича сфера – сфера матеріального виробництва, у середовищі якої здійснюється виробництво матеріальних благ з участю інфраструктури, що обслуговує це виробництво" [1], ще одне визначення дуже лаконічне, "виробнича сфера – умовна назва сфери матеріального виробництва, що використовувалась у економічній науці радянського періоду" [2], ще одне визначення у тому ж словнику, "сукупність підприємств, які виробляють матеріально-речовий продукт і надають матеріальні послуги, сфера матеріального виробництва [3], детальніше визначення звучить так, "виробнича сфера – сукупність галузей матеріального виробництва, в яких виробляються матеріальні блага, засоби виробництва та предмети споживання" [4]. З урахуванням попереднього наше визначення буде звучати так, виробнича сфера регіону – це сукупність підприємств, організацій промисловості, будівництва, транспорту, які виробляють матеріально-речовий продукт і надають матеріальні послуги, які відіграють важливу роль в економічному зростанні, що залежить від вибору інвестиційної політики регіону.

Величина коштів, які підприємства вкладають у виробництво, а значить в оновлення основного капіталу, залежить від того чи вони прогнозують зростання прибутків. У табл. 1 представлено динаміку власних коштів підприємств Львівської області, України у 2007-2011 рр.

Табл. 1. Динаміка інвестицій у Львівській області та Україні у 2007-2011 рр.

Показник	Рік				
	2007	2008	2009	2010	2011
Львівська область					
Частка власних коштів підприємств та організацій, %	58,82	58,13	61,54	43,55	43,90
Темпи зростання інвестицій в основний капітал, усього, %	144,43	128,60	66,02	115,08	125,59
Темпи зростання власних коштів підприємств та організацій, %	140,05	127,08	69,90	81,42	124,28
Коефіцієнт випередження темпів зростання власних коштів підприємств та організацій, %/%	0,97	0,99	1,06	0,71	0,99
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування), %	125,91	-172,06	114,49	-0,14	...
Україна					
Частка власних коштів підприємств та організацій, %	56,50	56,70	63,30	55,70	54,00
Темпи зростання інвестицій в основний капітал, усього, %	147,26	124,05	72,67	87,48	134,52
Темпи зростання власних коштів підприємств та організацій, %	150,48	123,66	65,12	99,27	138,80
Коефіцієнт випередження темпів зростання власних коштів підприємств та організацій, %/%	1,02	1,00	0,90	1,13	1,03
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування), %	178,22	6,59	-502,68	-129,60	217,13

Джерела: [5-8]

Як видно з табл. 1, протягом 2007-2011 рр. у Львівській обл. частка власних коштів підприємств була найбільшою в інвестиціях в основний капітал, інші джерела фінансування оновлення основного капіталу, кошти державного бюджету, кошти банків та інших позик, кошти іноземних інвесторів становили меншу частку. Якщо простежити динаміку, то частка власних коштів підприємств зменшувалась, і в 2011 р. становила 43,90 проти 58,82 % у 2007 р. Одною з причин були нижчі темпи зростання власних коштів підприємств та організацій порівняно з темпами зростання інвестицій в основний капітал загалом, про це свідчить коефіцієнт випередження темпів зростання власних коштів підприємств та організацій, який коливався від 0,71 до 1,06 протягом 2006-2011 рр. Натомість в Україні протягом 2007-2011 рр. частка коштів підприємств і організацій не зменшувалась, вона змінювалась у межах 54,00-56,50 %. Темпи зростання власних коштів підприємств та організацій в Україні були швидшими від темпів зростання інвестицій в основний капітал загалом, про що свідчить значення коефіцієнта випередження темпів зростання власних коштів підприємств та організацій, який змінювався від 1,0 до 1,13 %/%. Одною з причин зниження темпів зростання коштів підприємств та організацій як джерела фінансування інвестицій є зміна величини прибутків підприємств. Протягом 2007-2010 рр. у Львівській обл. темпи зростання фінансового результату до оподаткування знизились з 125,41 до 0 %, в Україні темпи зростання фінансового результату до оподаткування у 2009, 2010 рр. теж мали від'ємні значення, але це не вплинуло

на інвестиційну політику підприємств. Залежність інвестування виробничої сфери від величини прибутків підприємств представлено у табл. 2.

Табл. 2. Динаміка інвестицій у виробничій сфері у Львівській області та Україні у 2007-2011 рр.

Показник	Рік					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська область						
Темпи зростання інвестицій в основний капітал промисловості, %	91,81	131,43	59,04	120,77	109,87	102,58
Темпи зростання інвестицій в основний капітал будівництва, %	91,47	121,19	23,45	226,95	1098,26	312,26
Темпи зростання інвестицій в основний капітал транспорту і зв'язку, %	99,16	100,17	73,11	168,38	27,67	93,70
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування), %	125,91	-172,06	114,49	-0,14	55385,00	11090,64
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у промисловості, %	161,30	-102,11	118,32	25,16	-207,46	-0,96
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у будівництві, %	145,30	-43,68	268,36	83,17	54,37	101,51
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у транспорті і зв'язку, %	129,10	-17,37	-672,71	117,74	56,93	-77,26
Приріст інвестицій в основний капітал щодо власних коштів підприємств та організацій, грн./грн.	0,52	0,38	-0,84	0,30	0,47	0,17
Україна						
Темпи зростання інвестицій в основний капітал промисловості, %	127,0	94,7	67,6	90,5	130,9	102,14
Темпи зростання інвестицій в основний капітал будівництва	128,6	106,0	37,8	82,2	146,3	100,18
Темпи зростання інвестицій в основний капітал транспорту	148,9	94,6	39,0	155,7	105,9	108,82
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування), %	178,22	6,59	-502,68	-129,60	217,13	-46,07
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у промисловості, %	120,33	55,97	16,06	726,15	209,50	225,60
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у будівництві, %	100,23	24,70	222,00	103,32	117,70	113,59
Темпи зростання прибутків (фінансовий результат до оподаткування) у транспорті, %	115,73	67,38	142,96	92,85	128,15	109,41
Приріст інвестицій в основний капітал щодо власних коштів підприємств та організацій, грн./грн.	0,59	0,34	-0,85	-0,01	0,52	0,12

Джерела: [5-8]

Якщо розглянути інвестування виробничої сфери, то у Львівській обл. темпи зростання інвестицій в основний капітал у промисловості, будівництві, транспорті і зв'язку за їх середнім значенням у 2007-2011 рр. змінювались від 93,70 у транспорті і зв'язку до 312,26 % у будівництві, це пояснюється від'ємними темпами зростання прибутків у транспорті і зв'язку, середнє значення за 2007-2011 рр. – 77,26 %. А от у промисловості темпи зростання інвестицій були додатними, незважаючи на від'ємні темпи зростання прибутків. В Україні темпи зростання прибутків у промисловості, будівництві, транспорті і зв'язку були вищими від темпів зростання інвестицій в основний капітал за їх середніми значеннями.

Під впливом зростання інвестицій власних коштів підприємств змінюються інвестиції у виробничу сферу з інших джерел, а саме закордонні інвестиції, державні трансферти. З табл. 2 видно, що у Львівській обл. інвестиції в основний капітал приростили відносно власних коштів підприємств і організацій, окрім 2009 р. Приріст інвестицій в основний капітал щодо власних коштів підприємств та організацій відбувався також в Україні, окрім 2009-2010 рр.

Одним із вимірників ефективного використання інвестицій є такий показник економічного зростання, як приріст інвестицій, зумовлений інвестуванням економіки. Зниження відновлення основного капіталу, вибуття застарілого, погіршення його відтворення призвело до зростання зносу, зниження ефективності його використання, зниження фондовіддачі, прибутків підприємств, водночас, вплинуло на погіршення формування коштів для оновлення на підприємствах. В умовах, коли коштів на оновлення бракує на підприємствах, у місцевих бюджетах, у держави, необхідно проводити оновлення там, де є найбільше економічне зростання. Економічне зростання в економіці, певному виді економічної діяльності залежить передусім від зростання вкладення інвестицій підприємствами, причому за рахунок власного розвитку, що можна виразити формулою

$$E_I = \Delta I_{t+1} / I_t, \quad (1)$$

де: E_I – зростання інвестицій, ΔI_{t+1} – приріст інвестицій у році $t+1$, I_t – інвестиції у році t . Показник $\Delta I / I$, тобто приріст інвестицій віднесений до величини інвестицій у видах економічної діяльності характеризує ефективність використання інвестицій. Динаміку ефективності використання інвестицій у виробничій сфері регіону представлено у табл. 3.

З табл. 3 видно, що у Львівській області у 2008-2011 рр. приріст інвестицій в основний капітал на одиницю інвестицій зберігався приблизно на тому ж рівні, окрім 2009 р., і становив 0,07 грн/грн, за видами економічної діяльності приріст інвестицій в основний капітал на одиницю інвестицій був найбільшим у промисловості, середнє значення – 0,06 грн/грн, у будівництві. В Україні приріст інвестицій в основний капітал на одиницю інвестицій найбільшого значення досяг у транспорті і зв'язку – 0,10 грн/грн.

В умовах кризи, стагнації, коли сповільнюється розвиток, економічне зростання підприємств, економічне зростання економіки регіону, фінансування інвестування економіки ускладнюється у зв'язку з браком коштів. Тому виникає потреба регулювання інвестування підприємств видів економічної діяльності регіону

Табл. 3. Динаміка ефективності використання інвестицій у виробничій сфері у Львівській області та Україні у 2007-2011 рр.

Показник	Рік					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська область						
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал, грн/грн	0,31	0,22	-0,51	0,13	0,20	0,07
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у промисловості, грн/грн	-0,09	0,24	-0,69	0,17	0,09	-0,06
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у будівництві, грн/грн	-0,09	0,17	-3,26	0,56	0,91	-0,34
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у транспорті і зв'язку, грн/грн	-0,01	0,00	-0,37	0,41	-2,61	-0,52
Україна						
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал, грн/грн	0,34	0,19	-0,54	-0,01	0,28	0,05
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у промисловості, грн/грн	0,30	0,16	-0,33	0,02	0,32	0,09
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у будівництві, грн/грн	0,31	0,27	-1,34	-0,07	0,42	-0,08
Приріст інвестицій в основний капітал щодо інвестицій в основний капітал у транспорті і зв'язку, грн/грн	0,36	0,03	-0,33	0,16	0,26	0,10

Джерела: [5-8]

Про використання фінансового менеджменту для управління економікою відомо, зокрема, що "на сучасному етапі основні напрямки державного нормативно-правового регулювання фінансової діяльності підприємств, зокрема, охоплюють регулювання фінансових аспектів створення підприємств різних організаційно-правових форм та різних форм власності, регулювання порядку формування інформаційної бази управління фінансовою діяльністю підприємств, податкове регулювання, регулювання амортизаційної політики підприємств, регулювання кредитних операцій, регулювання інвестиційної діяльності тощо" [9]. Регулювання інвестування у регіоні в умовах браку коштів полягає у виборі напрямків ефективного використання обмежених інвестиційних коштів, зокрема коштів підприємств, а також ефективного використання інвестиційних коштів підприємств для оновлення основного капіталу виробничої сфери.

Цей вибір ефективного інвестування економіки регіону можна проводити за такими показниками, як випередження темпів зростання прибутків на підприємствах даного виду економічної діяльності порівняно до темпів зростання інвестицій у них, та приріст інвестицій на одиницю інвестицій на підприємствах даного виду економічної діяльності. У Львівській області співвідношення темпів зростання прибутків та інвестицій було найефективнішим у будівництві, в Україні найбільше випередження темпів зростання прибутків відносно до темпів зростання інвестицій було у промисловості (див. табл. 2). Щодо показника приросту інвестицій в основний капітал на одиницю інвестицій,

то у Львівській області він порівняно був найкращим у промисловості, в Україні – у транспорті і зв'язку (див. табл. 3). Отже, якщо вибрати між видами економічної діяльності регіону, то в першу чергу необхідно вносити інвестиції у будівництво, промисловість у Львівській області та у промисловість, транспорт і зв'язок в Україні. Такий вибір зосередження інвестиційних коштів у даних видах економічної діяльності пришвидшить їх розвиток, зростуть прибутки та відповідно інвестиції за рахунок власних коштів підприємств, зростуть відрахування податків, що сплачуються місцевий та державний бюджет, що дасть змогу за рахунок бюджетних коштів розвивати інші, більш відсталі види економічної діяльності.

Внаслідок економічної кризи, невдалого економічного та фінансового державного та регіонального менеджменту підприємства опинилися в такій ситуації, коли основний капітал застаріває. Світова економічна криза характеризувалась сповільненням економічного розвитку, нестачею обігових коштів у підприємств, зниженням доходів, зниженням інвестицій з двох причин (або у зв'язку з браком коштів, або у зв'язку з небажанням власників підприємств вкладати кошти в оновлення основного капіталу через складність прогнозування перспектив розвитку підприємства). Таке недостатнє інвестування модернізації основного капіталу підприємств призвело до застарівання основного капіталу, зниження фондівдачі, зниження прибутків, а отже зниження коштів на інвестиції в основний капітал з метою його модернізації. Утворилось замкнене коло, підприємства опинилися у ситуації, коли нема звідки взяти кошти на оновлення. Ефективність інвестування економіки регіону можна виміряти, зокрема, за допомогою таких показників, як: оновлення основного капіталу, ефект від оновлення основного капіталу.

Про ефективне оновлення основного капіталу свідчать такі безпосередні результати, як збільшення виробленої продукції, зростання якості виробленої продукції, яке вимірюється показниками зростання фондівдачі, зростання прибутків, зростання експорту виробленої продукції. Про ефективне оновлення основного капіталу свідчать і такі результати розвитку підприємств виду економічної діяльності, як вплив результатів виробничої діяльності на перспективне економічне зростання підприємств, яке вимірюється показниками приросту основного капіталу на одиницю основного капіталу, приросту інвестицій в основний капітал на одиницю інвестицій в основний капітал, приросту доходів на одиницю доходів. У табл. 4 представлено темпи зростання оновлення основного капіталу у видах економічної діяльності виробничої сфери.

З табл. 4 видно, що у Львівській обл. у 2007-2011 рр. темпи зростання оновлення основного капіталу у Львівській області були найшвидшими у промисловості, середнє значення – 107,84 %. В Україні оновлення основного капіталу найбільшого значення досягло також у промисловості – 103,22 %.

Вибір видів економічної діяльності виробничої сфери регіону пріоритетного інвестування можна здійснювати за формулою економічного зростання, яке залежить від інвестицій.

Табл. 4. Динаміка оновлення основного капіталу у виробничій сфері у Львівській області та Україні у 2007-2011 рр.

Показник	Рік					Середнє значення
	2007	2008	2009	2010	2011	
Львівська область						
Темпи зростання оновлення основного капіталу у промисловості, %	127,30	126,20	57,37	135,08	112,69	107,84
Темпи зростання оновлення основного капіталу у будівництві, %	123,0	121,23	54,28	139,02	113,36	106,97
Темпи зростання оновлення основного капіталу у транспорті і зв'язку, %	116,23	114,67	73,96	111,66	112,29	103,15
Україна						
Темпи зростання оновлення основного капіталу у промисловості, %	128,50	124,15	77,87	109,69	101,18	103,22
Темпи зростання оновлення основного капіталу у будівництві, %	113,40	111,50	81,56	50,66	93,26	84,24
Темпи зростання оновлення основного капіталу у транспорті і зв'язку, %	101,30	97,39	76,12	103,81	116,30	98,41

Джерела: [5-8]

Якщо переформулювати формулу Солоу економічного зростання, то отримуємо такий запис:

$$r = i \cdot 1/k + u - a, \quad (2)$$

де: r – темп економічного зростання у регіоні (виді економічної діяльності), %; i – рівень інвестицій (оновлення основного капіталу), %; k – коефіцієнт капіталомісткості; u – коефіцієнт підвищення ефективності основного капіталу за рахунок організаційного і технологічного рівня, %; a – коефіцієнт втрат ефективності основного капіталу за рахунок його старіння, %.

На основі формули (2) можна констатувати, що регулюючи такі величини, як рівень інвестицій, коефіцієнт капіталомісткості можна досягати підвищення економічного зростання у регіоні (виді економічної діяльності), а відповідно зростання інвестицій, а отже – оновлення основного капіталу. Згідно з даними табл. 4, найкраще починати регулювання з метою пришвидшення оновлення основного капіталу з тих видів економічної діяльності, де темпи зростання інвестицій є найвищими, а за рахунок зростання бюджетних коштів через відрахування від найуспішніших видів економічної діяльності інвестувати найбільш відсталі види економічної діяльності.

Отже, у такій економічній ситуації, що склалася у регіонах внаслідок економічної кризи, недостатнього економічного та фінансового менеджменту, вихід підприємств регіону із стану стагнації необхідно проводити на основі вибору пріоритетних видів економічної діяльності з використанням визначення швидшого економічного розвитку.

Література

- [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://slovopedia.org.ua/38/53394/378070.html>
- Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во ИНФРА М, 2007. – С. 479.
- Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – К. : Изд-во "Наука", 2009. – 236 с.

4. Словарь по профориентации и психологической поддержке. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://vocabulary.ru/dictionary/27>.

5. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Державна служба статистики України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ТОВ "Август Трейд", 2012. – 558 с.

6. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Вид-во "Наука", 2011. – 560 с.

7. Статистичний щорічник Львівської області за 2011 рік. – В 2-х ч. / Держком. статистики України. Головне управління статистики у Львівській області / за ред. С.І. Зимовіної. – Львів, 2012. – Ч. 1. – 368 с.; ч. 2. – 288 с.

8. Статистичний щорічник Львівської області за 2010 рік. – В 2-х ч. / Держком. статистики України. Головне управління статистики у Львівській області / за ред. С.І. Зимовіної. – Львів, 2011. – Ч. 1. – 362 с.; ч. 2. – 280 с.

9. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / І.О. Школьник, І.М. Боярко, Б.І. Сюркало / за ред. І.О. Школьник. – Суми : Вид-во "Університетська книга", 2009. – 301 с.

Андел І.В. Повышение эффективности использования инвестиционных средств предприятий для обновления основного капитала производственной сферы региона

Предложены методы выбора приоритетных видов экономической деятельности производственной сферы региона для первоочередного инвестирования в условиях кризиса, снижения прибыли, собственных средств у предприятий для финансирования инвестиций в обновление основного капитала. Осуществлена оценка экономического роста на предприятиях видов экономической деятельности производственной сферы региона по эффективности использования инвестиций и по формуле экономического роста на примере Львовской области, Украины.

Использование предложенных методов выбора приоритетного инвестирования видов экономической деятельности будет способствовать повышению эффективности использования инвестиционных средств предприятий производственной сферы региона.

Ключевые слова: инвестиционные средства предприятий, обновление основного капитала, производственная сфера региона, экономический рост.

Andel I.V. The Increase of Enterprise Investment Capital Use to Update the Fixed Assets of the Production Sector of the Region

The methods for choosing priority types of economic activity of the region's production sector are offered for the major investing in the conditions of crisis, income decline, and also personal funds of enterprises for investments into fixed assets updating. The estimation of the economic growth is carried out on the enterprises representing different types of economic activity of the region's production sector concerning efficiency of the investment use and also the formula of the economic growth on the example of the L'viv region, Ukraine. The use of the offered choice methods of the priority investing of different types of economic activity will facilitate the increase of use efficiency of the enterprise investment of the region's production sector.

Key words: enterprise investment, fixed assets updating, region's production sector, economic growth.

УДК 338.556

Асист. Н.В. Білецька, канд. екон. наук –
Львівський НУ ім. Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

З'ясовано, що основною проблемою ефективності економіки є високий рівень невизначеності, що відображається у збільшенні обсягу трансакційних витрат. Розкрито сутність понять "ефективність економіки", "трансакційні витрати". Розглянуто основні підходи до визначення суті трансакційних витрат в економіці. Особливу увагу приділе-